

**Міністерство освіти і науки України  
Інститут модернізації змісту освіти  
IV етап XXXIV Всеукраїнської учнівської олімпіади  
з української мови та літератури  
м. Львів  
2023 рік  
Українська мова  
11 клас**

**I. Творча майстерня**

Сьогодні, коли Україна переживає одну з найжахливіших трагедій в історії новітнього часу – в умовах повномасштабної агресії з боку Росії відстоює державну цілісність та незалежність, надзвичайно актуальними є слова видатного українського шістдесятника, філософа й культуролога Євгена Сверстюка: *«Кожен українець має оголосити воєнний стан у своїй душі й мобілізуватися на своєму фронті: націю, яка обороняє свій край, народ, мобілізований духовно, неможливо перемогти, тому кожен має бути воїном, воюючи там, де він може бути успішним, не перекладаючи свою роботу на інших».*

**Напишіть твір-роздум (орієнтовний обсяг: 3,5–4 ст.), міркуючи над цими словами. Як Ви розумієте висловлення? Яким ви бачите свій внесок у Перемогу? Чи кожен має захищати Україну на полі бою? Використайте у творі та підкресліть і позначте на полях відповідною цифрою такі конструкції: 1) вставні одиниці (не менше ніж 2); 2) складнопідрядні речення з однорідною та неоднорідною супідрядністю (по одному реченню); 3) безсполучникові речення з неоднорідними частинами (не менше ніж 2).**

**(15 балів)**

**II. Синтаксичний ринг**

**Виконайте повний синтаксичний розбір речення (підкресліть члени речення, побудуйте структурну схему, дайте загальну характеристику всій конструкції й компонентам як формально простим реченням), надпишіть частини мови.**

*Життя сприймалося ним [Шульгою] не як конституційований, даний найвищим законом текст, а як вільна гра, окремі епізоди якої вільно розташовувалися в топологічному просторі, і в тому просторі можна було легко і просто переходити від одного епізоду до іншого, не дотримуючись суворої послідовності, не обмежуючись тільки суміжними епізодами, бо між ними немає відстаней, не існує ієрархії, усі вони рівноправні, однаково досяжні й приступні... (Павло Загребельний).*

**(10 балів)**

**III. Лінгвістичний бліц**

**З'ясуйте питання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.**

1. Поясніть відмінність у написанні суфіксів у словах *діжечка, вуличка, вуличок, горлечко, горличка*.

2. Чи однаковим способом утворені слова *підклас, підпал, підвечірок, підстава, підгір'я*? Відповідь аргументуйте.

3. Поставте в орудному відмінку іменники *ювіляр, ювелір, комар, маляр, маляр'р*. Поясніть правопис.

4. Доберіть правильний відповідник до дієприкметника *існуючий*: *існуюче законодавство, існуючий порядок, існуючі підходи, існуючі кордони, існуючі ціни*.

5. Поставте наголос у словах: *симетрія, піцерія, травестія, метонімія, течія*.

(5 балів)

#### IV. Ерудит

Словом 2022 року в Україні, за версією словника сучасної української мови та сленгу «Мислово», стала відома фраза українських захисників острова Зміїний. «Ця відповідь українського захисника острова Зміїний російському окупантові стала лейтмотивом спротиву України російській збройній агресії», – наголошують укладачі словника.

Підготуйте добірку з 10 слів (фраз), які можна вважати маркерами опору російській агресії. Поясніть, що вони символізують.

(5 балів)

#### V. Тестові завдання

Прочитайте текст і виконайте завдання 1-4 до нього:

1. Тарас Шевченко перейняв естафету від Івана Котляревського в справі пробудження не тільки свого, рідного народу, але й усіх **поневоленних**. 2. Найголовніше, що пробудила муза Шевченка – це прагнення української волі. 3. Це він – Шевченко – став справжнім глашатаєм української **незалежності** й **самостійництва**.

4. І коли після смерті Тараса Шевченка треба було перейняти естафету духовного проводу української нації, то на цей рівень піднявся Іван Франко – той, хто найбільш чітко означив моральні **критерії** українського Мойсея.

5. Леся Українка також є **гордістю** української нації. 6. Ця тендітна жінка мала в серці те, що «не вмирає». 7. І настільки потужно виражала своє українське національне єство, що воно стало зрозумілим і доступним багатьом народам.

|                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1. Орфографічну помилку допущено в слові :</b><br>А поневоленних;<br>Б незалежності;<br>В критерії;<br>Г гордістю.                         | <b>3. Пунктуаційну помилку допущено в реченні :</b><br>А першому;<br>Б другому ;<br>В третьому;<br>Г четвертому.                                                                                                            |
| <b>2. До якої групи лексики належить слово <i>глашатай</i> (див. речення 2):</b><br>А неологізм;<br>Б історизм;<br>В архаїзм;<br>Г жаргонізм. | <b>4. Слово <i>глашатай</i> у реченні <i>Це він – Шевченко – став справжнім глашатаєм української незалежності й самостійництва</i> найдоцільніше замінити синонімом:</b><br>А оповісником;<br>Б провісником;<br>В віщуном; |

|  |               |
|--|---------------|
|  | Г покликачем. |
|--|---------------|

**Завдання 2 – 3 стосуються речень, у яких зроблено пропуски. Оберіть правильні варіанти послідовного заповнення пропусків для кожного речення.**

**2.** Площа озера Світязь дорівнює \_\_\_\_\_ , а максимальна глибина сягає \_\_\_\_\_.

**А** двадцяти шістьом, квадратних кілометрів, п'ятдесяти восьми цілих і семи десятих, метрів;

**Б** двадцятьом шістьом, квадратним кілометрам, п'ятдесяти восьми цілих і семи десятих, метрів;

**В** двадцяти шести, квадратним кілометрам, п'ятдесяти восьми цілих і семи десятих, метра;

**Г** двадцятьом шести, квадратних кілометрів, п'ятдесяти восьми цілих і сімох десятих, метра.

**3.** \_\_\_\_\_, вітаю Вас зі святом \_\_\_\_\_ і дарую ці \_\_\_\_\_ квіти.

**А** Настю Іллівно, Першого вересня, прекрасні;

**Б** Настю Іллінічно, Першим вересням, найпрекрасніші ;

**В** Насте Іллівно, Перше вересня, якнайпрекрасніші;

**Г** Настю Іллівно, Перше вересня, найбільш прекрасні;

**Д** Насте Іллівно, Першого вересня, прекрасні.

**4. Установіть відповідність між зразками пропонованих речень та синтаксичною функцією інфінітива в них.**

| Речення                                                                               | Синтаксична функція інфінітива |
|---------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| 1. Він роботи ходив просити (Д. Павличко)                                             | А Підмет                       |
| 2. Хто нас мовчати заставляв? (О. Олесь)                                              | Б Присудок                     |
| 3. Яка то радість – на рідну землю повертатись (А. Шиян).                             | В Додаток                      |
| 4. Мені ще довго будеш снитись ти, мандрівний дух на обрії печалі... (О. Пахльовська) | Г Означення                    |
|                                                                                       | Д Обставина                    |

**(10 балів)**

**VI. Лабораторія редактора. Запропонуйте правильні варіанти до поданих конструкцій, що засвідчують порушення норм літературної мови:**

1. Підсумовуючи, можна зробити такі висновки.

2. Закріплюючи навчальний матеріал, велику роль відіграють тренувальні вправи.

3. Мова характеризується структурною впорядкованістю одиниць.

4. Інтернет потрібен для отримання та обміну інформації.

5. Допомога батьків впливає і спрямовує дитину в правильне річище.

**(5 балів)**

**Усього: 50 балів**